

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-R1**

MAJ 2017

Tworzenie informacji

Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Temat 1. **Zinterpretuj opowiadanie Marka Nowakowskiego *Album*. Zwróć uwagę na charakter przedstawionych zdarzeń, sposób kreacji bohaterów i ich postawy.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie, np.:

0–3

- a. powrót do zdarzeń z przeszłości (retrospekcja, konwencja wspomnienia),
- b. relacja pośrednia (przyczenie opowieści siostry),
- c. narracja pierwszoosobowa,
- d. dystans narratora (próba spojrzenia na przeżycia wojenne z perspektywy czasu),
- e. ukazanie brutalnej prawdy o wojnie utrwalonej na fotografiach,
- f. ukazanie społecznych/indywidualnych skutków wojny,
- g. objaśnienie znaczenia tytułowego albumu.

2. Czas i miejsce zdarzeń, np.:

0–3

- a. małe, spokojne miasteczko,
- b. zapewniająca anonimowość ulica wielkiego miasta,
- c. chronologiczny porządek opowieści,
- d. wybuch wojny jako cezura (np. między dzieciństwem a dojrzałością),
- e. różny czas zdarzeń i czas opowiadania,
- f. ukazanie postaci w ważnym momencie życia (i ważnym momencie dziejowym).

3. Kreacja postaci siostry, np.:

0–4

- a. typowa nastolatka (podłotek),
- b. zaangażowanie w dziewczęcą przyjaźń,
- c. fascynacja/zainteresowanie domem/rodziną przyjaciółki,
- d. budząca się kobiecość („kobieca zazdrość”, zainteresowanie modą),
- e. nagłe zderzenie z rzeczywistością (poznanie prawdy o rodzinie Nosków),
- f. lęk przed ujawnieniem poznanej prawdy/tajemnicy,
- g. nieudana próba nawiązania kontaktu z dawną przyjaciółką.

4. Kreacja postaci Hanki, np.:

0–4

- a. szkolna przyjaciółka siostry narratora,
- b. zna tajemnicę rodziny (wie o zbrodniczej działalności ojca),
- c. akceptuje prezenty pochodzące od zrabowanych ofiar,
- d. świadomie uczestniczy w podwójnym życiu rodziny,
- e. brutalna w sytuacji zagrożenia (groźba ujawnienia tajemnicy ojca),
- f. niezdolna do prawdziwej przyjaźni/egoistka,
- g. ucieka przed przeszłością („zniknęła bez śladu”).

5. Kreacja postaci pana Noska, np.:

0–4

- a. uprzejmy wobec kobiet,
- b. dla domowników/mieszkańców wesoły/troskliwy/energiczny,
- c. zaradny/praktyczny,
- d. ukrywa prawdziwą tożsamość,
- e. współpracuje z Niemcami w popełnianych przez nich zbrodniach,
- f. czerpie korzyści ze zbrodniczej działalności („prezenty”),
- g. budzi podejrzenia mieszkańców („mętna persona”, „rozmaicie o nim mówią”).

- 6. Sposoby kreowania postaci, np.:** **0–4**
- kontrast,
  - obiektywizm (brak wartościowania, dystans czasowy, relacja pośrednia),
  - charakteryzowanie postaci przez ich zachowania,
  - zastosowanie równoważników zdań/zdań eliptycznych (dynamizm/ekspresja w opisie fotografii),
  - zmiana kreowanych wizerunków postaci przez zaskakujący zwrot akcji,
  - powojenne spotkanie z Hanką jako swoista pointa (rozwiązanie akcji),
  - kreacja czasu i miejsca powiązana z kreacją postaci (zmiana okoliczności wiąże się ściśle ze zmianą w zachowaniach/kreacjach postaci).
- 7. Konteksty interpretacyjne.** **0–1**
- 8. Podsumowanie:** **0–3**
- pełne**, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku); retrospekcja jako sposób na zrozumienie rzeczywistości; opowiadanie ukazuje trudność w przezwyciężenia traumy z czasów wojny; dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji; (3)
- częściowe**, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku); próba przezwyciężenia traumy z czasów wojny; dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji; (2)
- próba podsumowania**, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku) lub opowiadanie ukazuje trudność w przezwyciężenia traumy z czasów wojny lub dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji. (1)

Temat 2. Porównaj obrazy utopii ukazane w utworze Marka Grechuty *Cisza oddechu trawy* i wierszu Wisławy Szymborskiej *Utopia*. Zwróć uwagę na sposoby przedstawienia utopii i funkcje, jakie pełni ona w obu utworach.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

1. Zasada zestawienia tekstów, np.:

Punktacja
0–3

- ten sam motyw (utopia; wyobrażenie idealnego świata),
- podobieństwo obrazów (niezaludnione wyspy),
- obraz utopii utrwalony w kulturze – reinterpretacja tego obrazu,
- odmienne sposoby kreowania obrazu utopii,
- odmienne funkcje obrazu utopii.

Cisza oddechu trawy

2. Obraz utopii, np.:

0–3

- niezamieszкана wyspa,
- wszechobecna cisza,
- miejsce odludne/niedostępne/dzikie (porośnięte gęstym lasem),
- tajemniczość, egzotyka,
- oaza spokoju,
- miejsce święte,
- przestrzeń nierealna,
- przeciwieństwo cywilizacji,
- miejsce niedzielnych (świętecznych) wypraw mieszkańców miasta.

- 3. Sposób przedstawienia utopii, np.:** 0–4
- a. statyczność opisu,
  - b. plastyczność,
  - c. anaforyczność,
  - d. wyliczenia (*rodziny, dzieci, zwierzęta...*),
  - e. metaforyzacja,
  - f. hiperbolizacja (podkreśla niedostępność wyspy, potęguje wrażenie ciszy),
  - g. sakralizacja przestrzeni (*jej teren jest święty*),
  - h. rytmizacja,
  - i. sensualność (onomatopeje),
  - j. kontrast (cisza natury/wyspy – zgiełk miasta).

- 4. Funkcje utopii, np.:** 0–3
- a. konkretyzuje marzenia współczesnego człowieka o lepszym świecie,
  - b. wskazuje na potrzebę chwilowej ucieczki od zgiełku cywilizacji,
  - c. przypomina świat bezpowrotnie utracony,
  - d. jest przeciwieństwem codzienności,
  - e. symbolizuje ład, porządek,
  - f. podkreśla potrzebę refleksji,
  - g. stanowi oazę spokoju,
  - h. ukazuje świat idealny,
  - i. odwołuje się do obrazu utrwalonego w kulturze.

Utopia

- 5. Obraz utopii, np.:** 0–3
- a. ma cechy fizyczne (topografię),
  - b. jest uporządkowana (podlega prawom fizyki),
  - c. tworzą ją abstrakcyjne pojęcia,
  - d. oferuje gotowe odpowiedzi na ważne pytania,
  - e. odkrywa tajemnice,
  - f. jest przestrzenią wiedzy (ostoją rozumu),
  - g. daje pewność sądów,
  - h. idealna (powabna),
  - i. nie pozwala na popełnianie błędów,
  - j. świadomie opuszczona przez ludzi (bezludna).

- 6. Sposoby przedstawiania utopii, np.:** 0–4
- a. postać mówiąca wchodzi w rolę przewodnika (narracyjność),
  - b. pozorny realizm/opisowość (szczegółowość i obszerność opisu wyspy),
  - c. przekształcenia frazeologizmów (gra słowna),
  - d. niejednorodność stylistyczna (styl potoczny; terminologia naukowa/filozoficzna),
  - e. abstrakcyjne pojęcia tworzą topografię wyspy (konkretyzacja),
  - f. stosowanie wielkich liter indywidualizuje nazwy pospolite (wyróżnia ważne pojęcia),
  - g. porządek topograficzny służy budowaniu porządku myśli,
  - h. ironia,
  - i. hiperbolizacja,
  - j. bogata symbolika (drzewo, jaskinia, źródło, morze),
  - k. funkcja metafory kończącej utwór (np. przeciwstawienie utopii i realnego życia),
  - l. nawiązania biblijne,
  - m. nawiązania do różnych systemów filozoficznych.

7. Funkcje utopii, np.:**0–3**

- a. podkreśla rozdźwięk między światem idealnym, a zwykłym życiem,
- b. uświadamia, że może istnieć tylko w ludzkich wyobrażeniach,
- c. jest antytezą prawdziwego życia (pełnego rozterek i wątpliwości),
- d. podkreśla swoją nierealność/sztuczność,
- e. pokazuje, że w gruncie rzeczy człowiek nie chce kierować się wyłącznie rozumem,
- f. poszukiwanie jej nie zapewni człowiekowi szczęścia,
- g. poznanie tajemnic bytu pozbawia człowieka sensu życia,
- h. świat podlegający dyktatowi rozumu staje się nieludzki,
- i. świat doskonały przynosi rozczarowanie,
- j. demaskuje złudność przekonania, że świat może być prosty,
- k. odkrywa ludzkie potrzeby,
- l. odkrywa/opisuje naturę człowieka,
- m. polemizuje z oświeceniowym (utrwalonym) obrazem utopii.

8. Podsumowanie**0–3**

pełne, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii; dostrzeżenie, że obraz utopii w tekście Grechuty jest bliższy tradycyjnej konwencji, a obraz w tekście Szymborskiej ma charakter polemiczny; uogólnienie dotyczące sposobów przedstawiania utopii; (3)

częściowe, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii; uogólnienie dotyczące sposobów przedstawiania utopii; (2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; **2 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; **2 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; **8 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; **6 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; **4 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; **2 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0–4